

מנחות קה

עניין: סימנא בעלמא

רשיש

סימנא בעלמא. פרש"י ומוס' שלא תטעה כו'. כי כן דרכו של ר"י כמו לעיל (נ) צמסנה וע"ש צהגרי"פ צסס הרע"צ: (רש"ש)

בית אהרן – כללי השי"ס ח"ז ערך "אין התורה נקנית" סי' ג'

ויצא הדבר מלבו, ורק אח"כ נזכר ונצטער ע"י מאוד כמשיב בעצמו בתשובותיו. וגם כ"כ פעמים בעת הנסיעה על אם הדרך שאין שם ספרים, או כאשר ידרוש האדם ברבים וישכח השמועה או שם האומר או מאמר שקרא ולמד ולא יזכור מקומו, השומעים לא יאמינו לו והי' לבו וכרומה וכדומה, ודאי ודאי יש לנו צורך בהסימנים גם כיום. וראה בספר הנטריקון דכ"ח מש"ב.

(ד) טימן בטעם הדבר, ראה מנחות ק"ח ע"א רשיי ד"ה סימנא בעלמא לגירסא שלא תטעה חזשכח איזו מנחה קאמר ר' יהודה דיביא סימן זה יתא בידך זו שפתח בה הכ' תחילה ובתוס' ד"ה סימנא בעלמא לגירסא שלא תטעה ושלא תשכח באיזה מנחה א"ר יהודה כי ע"י טעם זה אתו לאדכורי גמ' ע"ש.

שם סי' ב'

ג] עירובין [ג ע"א אלא בני יהודה דדייקי לישנא ומתנחי להו סימנא נתקיימה תורתן ביח בני גליל דלא דייקי לישנא ולא מתנחי להו סימנא לא נתקיימה תורתן בידם, ופרש"י דדייקי לישנא. לחזר באותו לשון שהיו שומעין מרבן וע"י שהיו שומעין ע"פ שמעיה אחר שמעיה היו נותנין בהן סימן זו אחר זו ומתוך כך שהיו מדקדקים בלשון יודעין להניח סימנין נאין זאינן משתכחין מהן עכ"ל. וראה בענף יוסף על הע"י שכ' עמ"ש בצ"ץ יוסף דמלשון רשיי נראה דבני גליל לא ידעו להניח סימנים נאים לפי שלא היו מדקדקים בלשונם. והנה השי"ס קאמר דבני גליל לא מתנחי סימנים משמע דגם סימנים בלתי נאים לא מתנחי, ולולי פרש"י זה היה נראה דה"ק בני יהודה דהוי דייקי לישנא לומר דברים המבררים הכוונה ושלא ישאר מקום ספק בהבנת דבריהם לכך כסקרה בדבריהם איזה מאמר או דיבור אשר יש בו לספק על איזה כוונה נאמר הגיחו עוד סימנים עד שע"י סימן זה מבוארת הכוונה.

טימן ג. הסימנים בש"ס באים בטיז אופנים.

והנה ראיתי לנחוץ להעיר על מה שרבים אומרים אשר הסימנים היו נחוצים רק בימים הקדמונים אשר עיקר לימודם הי' בעל פה והיו עלולים לשכחה ולהחליף וכש"ל בזה בארוכה, לא כן בימינו אלה אשר התורה הכתיבה ומלאכת הדפוס נתפשטה ונתרחבה בכל סגולתה וספרים נדפסים נמצאו אתנו בכל זמן ובכל מקום, שוב אין אנו צריכים לתחבולות ואמצעים שונים לתכלית כח הזכרתן כי ניתי ספר ונחזי. אבל באמת לא כן הדבר, וזה טעות גדול, לך ראה מה שהבאתי בספרי ח"ו ערך חסורי מחסרא דק"ט אות ח"י בשם החוקר רבי אריה די מדינה בספרו לב אריה (שער א' פרק ד') "כי הכתיבה חזקה לזכרון, כי הנסיון הוכיח שזה הבוסח על קולמסו מחליש זכרונו, וכשדבר כתוב נעתק מן הזכרון וכן מי שאינו יודע לכתוב כח זכרונו חזק מאשר אצל זה שכותב" עכ"ל. וכן מי ששומך על מציאות הדברים בספרי וכמו שכ' בס' שדה צופים "כי על דעת הרבה חכמים מעת מציאת הדפוס נחלש כח הזכרון, מפני שאין משתמשים בו כל צרכו, כי נסמך על ספרים" עכ"ל. וראה היטב בספרי שם וצרפו לכאן, זה מובן היטב כי כאשר יריק אדם הגיוני רחן בכתב, או ששומך על הספרים הנדפסים שוב מסיח דעת מלהחיקם בזכרונו, ולאט לאט יעתקו ממנו וישתקעו, וכשי"כ המקור ברוך ח"א דליג ע"ב ע"ש. וכשי"כ פעמים נשמט מאתנו דברים שנמצאים בתלמוד ובשאר ספרים הספרים מונחים לפנינו ולא נדע אפילו איפה לחפש. ומי לנו גדול מרבינו הגדול הרמב"ם ד"ל ששאל ממנו השואל מקור הלכה אחת בספרו

